

Projekt

z dnia 10 września 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ KARPACZA**

z dnia 2024 r.

**w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Karpacza na
lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r., poz. 609 z późn. zm.) w związku z art. 16b ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Karpacza na lata 2024 -2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karpacza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Karpacza

Noemi Kościsz

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KARPACZA NA LATA 2024 -2030

Spis treści

I. WSTĘP.....	3
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	4
1.Charakterystyka gminy.....	4
2.Struktura demograficzna i jej zmiany.....	5
3.Sytuacja na lokalnym rynku pracy. Przedsiębiorczość.....	7
4.Gospodarka mieszkaniowa.....	10
5.Przestępczość.....	11
6.Edukacja.....	12
7.Opieka medyczna.....	13
8.Pomoc społeczna.....	14
9.Sytuacja seniorów.....	19
10.Nieppełnosprawność.....	20
11.Ocena warunków życia.....	21
12.Kultura.....	25
III. ANALIZA SWOT.....	26
IV. ANALIZA STRATEGICZNA - PEST.....	31
V. CELE.....	33
VI. ZAKŁADANE REZULTATY.....	36
VII. MONITORING I EWALUACJA.....	37

I. WSTĘP

Wynikający z ustawy o pomocy społecznej obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, stwarza jednocześnie okazję przygotowania dokumentu, który może posłużyć jako narzędzie wprowadzania zmian i osiągnięcia celów rozwojowych dla gminy. Choć strategia ta, odnosi się do zagadnień problemowych w obszarze społecznym, to w propozycjach interwencji nawiązuje do ogólniejszej wizji rozwoju. Poprawa warunków życia społecznego bez powiązania ich ze zmianami w pozostałych obszarach funkcjonowania nie jest możliwa. Należy równocześnie pamiętać, iż rolą władz publicznych w zakresie polityki społecznej, jest przede wszystkim kreowanie warunków dla społecznego rozwoju i samodzielnego zaspokajania potrzeb społecznych. Cele polityki społecznej we wspólnocie europejskiej również promują rozwiązania ukierunkowane na wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego, pozwalającego na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym, czyli pomocy dla samopomocy. Dlatego oprócz działań o charakterze interwencyjnym strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna uwzględniać podejmowanie działań w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki społecznej oraz działań aktywizujących osoby zagrożone marginalizacją.

Dla zapewnienia skuteczności działań w procesie zmian niezbędna jest aktywna współpraca osób objętych oddziaływaniem instytucji udzielających wsparcia. Obowiązek ten nakłada sama ustawa, która stanowi, że: „osoby lub rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej”. Drugim ważnym elementem jest efektywna współpraca pomiędzy samymi instytucjami. Gmina, zaspokajając potrzeby mieszkańców powołuje różnego typu jednostki organizacyjne i podejmuje współpracę z innymi podmiotami działającymi w sferze integracji społecznej, które winny działać według wspólnie przyjętej strategii i realizować wynikające z niej cele.

Na podstawie art. 16 b ustawy o pomocy społecznej strategia zawiera w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określone cele strategiczne dla projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, ramy finansowe, sposoby i wskaźniki realizacji działań.

Zadania w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców gminy określają niżej wymienione podstawowe akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;

- 2) ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
- 3) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 5) ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 6) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 7) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 8) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 9) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych;
- 10) ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- 11) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny;
- 12) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego);
- 13) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Niniejsza Strategia jest zgodna z Dolnośląską Strategią Integracji Społecznej, będącą załącznikiem do uchwały nr XXXVII/734/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, jak również Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

1. Charakterystyka gminy

Gmina Karpacz zajmuje powierzchnię 3.799 ha. W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, zajmujące 2.886 ha co stanowi 75,97%, w skład których wchodzi grunty stanowiące własność Skarbu Państwa, gminne oraz osób fizycznych i prawnych, zajmujące odpowiednio powierzchnię: 2.854 ha, 18 ha i 14 ha. Na drugim miejscu znajdują się grunty rolne zajmujące 484 ha, tj. 12,74%, kolejne to grunty zabudowane i zurbanizowane, które zajmują powierzchnię 403 ha, co stanowi 10,61% oraz tereny pod wodami zajmujące 27 ha i 0,71% ogółu powierzchni. W skład terenów zabudowanych i zurbanizowanych wchodzi:

- tereny zabudowy mieszkaniowej, zajmujące 108 ha;
- pozostałe tereny zabudowane 143 ha;
- tereny rekreacyjno - wypoczynkowe zajmujące 70 ha;
- tereny komunikacyjne zajmujące 82 ha.

2. Struktura demograficzna i jej zmiany

Liczba mieszkańców zameldowanych w Karpaczu na pobyt stały wg stanu na dzień 31.12.2023 r. wynosiła **3 948** osób. Ich strukturę wg wieku i płci obrazuje poniższa tabela 1.

Tabela 1. Mieszkańcy Karpacza, struktura wieku i płci.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	28/39	31/35	59/74
3	15/16	7/18	22/34
4-5	26/31	28/34	54/65
6	16/14	18/19	34/33
7	12/17	11/12	23/29
8-12	80/107	84/100	164/207
13-15	67/49	64/56	131/105
16-17	34/37	38/34	72/71
18	12/15	18/15	30/30
19-65	1 152/1 288	0	1 152/1 288
19-60	0	1 061/1 175	1 061/1 175
>65	379/337	0	379/337
>60	0	767/794	767/794
ogółem	1 821/1 950	2 127/2 292	3 948/4 242

Źródło : Referat Spraw Obywatelskich Urząd Miasta Karpacz

*) system ewidencji ludności nalicza odrębnie kobiety (od 60 roku życia) i mężczyzn (od 65 roku życia) ze względu na różny wiek poprodukcyjny.

**) po ukośniku znajdują się dane dotyczące roku 2020.

Miasto Karpacz zamieszkuje **3 948** (4 286 – rok 2020) stałych mieszkańców, z czego **2 127** /2 316 stanowią kobiety a **1 821**/1 970 mężczyźni. Liczba mieszkańców zmniejszyła się o 7,88% w stosunku do roku 2020, kiedy to opracowywany był poprzedni Program. Depopulacja w powiecie karkonoskim w roku ubiegłym wyniosła 9,73%, w województwie dolnośląskim 5,49 %. Pełną statystykę stałych mieszkańców miasta Karpacz według wieku i płci (stan na 31.12.2023 r.) obrazuje poniższa tabela.

W Karpaczu w roku 2023 w wieku od 0 - 18 lat zamieszkiwało **589**/652 dzieci, co stanowi **14,91**/15,27 % ogółu mieszkańców. W tym:

- w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat - **88**/99 dzieci, co stanowi **2,22**/2,33 % ogółu mieszkańców;
- od 7 do 15 roku życia (szkoła podstawowa) **318**/341 dzieci, co stanowi **8,05**/ 8,03 % ogółu

mieszkańców;

- 72 nastolatków w przedziale wiekowym od 16 do 17 lat, co stanowi **1,82/2,38 %** ogółu mieszkańców;
- w wieku produkcyjnym 2 243 osób (1061 kobiet i 1152 mężczyzn), co stanowi **56,93 %** ogółu mieszkańców;
- w wieku poprodukcyjnym 1 146 osób (767 kobiet i 379 mężczyzn), co stanowi **29,02 %** ogółu mieszkańców.

Odsetek ludności Karpacza w wieku produkcyjnym wynoszący 56,93 %, jest niższy od powiatowego - 58,49 %, wojewódzkiego - 59,16 % ogólnopolskiego - 59,05 %.

Na terenie Karpacza przebywa czasowo około 179/204 osób, z czego:

- **116 /146** to osoby w wieku produkcyjnym;
- **34/32** dzieci do 18 roku życia
- **33/ 26** osób w wieku poprodukcyjnym (głównie pensjonariusze Domu Seniora Grześ).

Porównując rok 2020, kiedy przeprowadzana była analiza do roku ubiegłego o 20,54 % zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym zameldowanych czasowo do roku 2023. Jednocześnie zauważyć należy, że co trzeci mieszkaniec Karpacza jest osobą w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa to jedna z kluczowych tendencji, które będą determinować politykę społeczną w najbliższych latach i wymagać będą stworzenia odpowiednich warunków i narzędzi do wsparcia dla zwiększającej się populacji osób w wieku podeszłym.

Na podstawie analizy zasobów pomocy społecznej należy zauważyć, że w porównaniu do lat poprzednich zmniejsza się zarówno liczba mieszkańców, jak i stosunek dzieci i osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ogółu liczby mieszkańców. Za Głównym Urzędem Statystycznym (*Polska w liczbach/Karpacz), w latach 2002-2022 liczba mieszkańców Karpacza zmalała o 18,6%. Średni wiek mieszkańców wynosił 45,7 lat i jest wyższy od średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego (42,8) oraz od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1). Mieszkańcy Karpacza zawarli w 2022 roku 18 małżeństw, co odpowiada 4,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa dolnośląskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla kraju. 31,7% mieszkańców Karpacza jest stanu wolnego, 49,3% żyje w małżeństwie, 9,9% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,3% to wdowy/wdowcy. Karpacz ma ujemny przyrost naturalny -9,00 na 1000 mieszkańców Karpacza, dla porównania: : Jelenia Góra -5,8; Wałbrzych -7,4; Legnica -2,6; województwo dolnośląskie -2,0; Polska -1,0(* Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS). W 2022 roku urodziło się 27 dzieci, w tym 59,3% dziewczynek i 40,7% chłopców. Średnia

waga noworodków to 3 233 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,37 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 41,4% zgonów w Karpaczu spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 20,2% zgonów były nowotwory, a 5,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Karpacza przypada 15,23 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2022 roku zarejestrowano 48 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 64 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Karpacza - 16. 57,9% mieszkańców Karpacza jest w wieku produkcyjnym, 13,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 28,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

3. Sytuacja na lokalnym rynku pracy. Przedsiębiorczość

Obsługa osób bezrobotnych i pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze przy ul. Podchorążych 15. Na koniec grudnia 2023 roku w PUP zarejestrowanych było 2 829 osób, z tego 1 216 z terenu Jeleniej Góry i 1613 osób z terenu powiatu karkonoskiego. Strukturę bezrobocia z terenu Karpacza przedstawia tabela 2.

Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze oferuje także szerokie poradnictwo dotyczące zatrudnienia, pośrednictwo pracy i organizuje szkolenia, finansuje studia podyplomowe, refunduje koszty tworzenia nowych stanowisk pracy i doposażania już istniejących. Osoby bezrobotne mogą skorzystać z jednorazowej pomocy finansowej na podjęcie działalności gospodarczej. W 2023 roku wpłynęło 169 takich wniosków, na realizację, których przeznaczono 2 385 596, 28 zł.

Tabela 2. Struktura bezrobocia Karpacz

Bezrobotni	
Ogółem, w tym:	91
Kobiety	42
Mężczyźni	49
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym:	
do 30 roku życia	9
długotrwale bezrobotni	50
powyżej 50 roku życia	2

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Tabela 3. Liczba bezrobotnych ogółem oraz dynamika bezrobocia

GMINA	Bezrobotni zarejestrowani wg stanu na 31 XII 2022 r.		Bezrobotni zarejestrowani wg stanu na 31 XII 2023 r.		Dynamika XII/2022 = 100 %	
	ogółem	z prawem do zasiłku	ogółem	z prawem do zasiłku	bezrobotni ogółem	z prawem do zasiłku
Janowice Wielkie	119	12	131	20	110,0%	166,6%
Jeżów Sudecki	146	28	154	31	105,4%	110,7%
Karpacz	91	17	91	11	100,0%	12,0%
Kowary	312	36	294	34	94,2%	94,4%
Mysłakowice	327	56	308	39	94,1%	69,6%
Piechowice	127	17	130	11	102,3%	64,7%
Podgórzyn	213	22	221	39	103,7%	177,2%
Stara Kamienica	166	22	162	28	97,5%	127,2%
Szklarska Poręba	137	18	122	21	89,0%	116,6%
powiat karkonoski	1 638	228	1 613	234	98,4%	102,6%
Jelenia Góra	1 167	164	1 216	167	104,1%	101,8%
Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze	2 805	392	2 829	401	100,8%	102,2%

Strukturę bezrobocia na terenie powiatu karkonoskiego przedstawia tabela 3.

Za Głównym Urzędem Statystycznym (*Polska w liczbach/Karpacz), w Karpaczu na 1000 mieszkańców pracuje 307 osób w województwie dolnośląskim 279, w Polsce 259. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 64,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 35,2% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Karpaczu wynosiło w 2023 roku 8,5%, w województwie 4,4%, w kraju 5,1%. Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Karpaczu wynosiło 5 627,61 zł, w województwie 6 945 zł, w Polsce 6 706 zł, co odpowiada 83,90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Zdecydowana większość 52% respondentów ankiety przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania wskazała na raczej niski poziom bezrobocia w Karpaczu, 30% średni, a 11% niski. Mając możliwość wskazania maksymalnie 3 najważniejszych przyczyn bezrobocia w Karpaczu respondenci wywiadów pogłębionych wskazywali: lenistwo, uzależnienia, brak kwalifikacji oraz niezaradność życiową, pojedyncze osoby wskazywały na konieczność opieki nad małymi dziećmi oraz trudną sytuację na rynku pracy. Osoby bezrobotne pytane o powody bezrobocia wymieniały: mało różnorodny rynek pracy (głównie turystyce, gastronomii, handlu), zbyt niskie zarobki oferowane pracownikom, brak możliwości podjęcia pracy w niepełnym wymiarze pracy (praca dla matek), nepotyzm.

Jak wynika z Raportu o stanie Gminy, na dzień 31 grudnia 2023 roku na terenie Gminy Karpacz, wg głównego miejsca wykonywania działalności, było zarejestrowanych 1380 przedsiębiorców, w tym 418 przedsiębiorców aktywnych. Podmioty gospodarcze wg prowadzonej działalności na dzień 31 grudnia 2023 roku: usługi hotelarskie 33,52%, handel 13,48%, usługi gastronomiczne 10,67%, budownictwo 8,43%, transport 6,93%, pozostała działalność 26,97%.

Według GUS w Karpaczu 831 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą, a były to: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - 318, handel hurtowy i detaliczny - 110, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 78, budownictwo - 68, transport i gospodarka magazynowa - 49, opieka zdrowotna i pomoc społeczna - 42, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 41, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - 24, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - 15, Edukacja 14 Informacja i komunikacja -14, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - 7, działalność finansowa i ubezpieczeniowa - 6, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 6, dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz pozostała działalność - 1. Zgodnie z rejestru REGON w 2023 roku na terenie Karpacza działało 3 901 podmiotów gospodarczych wg klas wielkości przedstawiały się następująco: mikro-przedsiębiorstwa (0-9

zatrudnionych) - 3 873, małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych) – 21, średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych) - 6, duże przedsiębiorstwa (250-999 zatrudnionych) - 1.

Na przestrzeni lat 2009-2023 najwięcej - 2 776 podmiotów zarejestrowano w roku 2013, a najmniej - 57 w roku 2021. W tym samym okresie najwięcej - 122 podmioty wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej – 34 podmioty wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Zgodnie z ewidencjami, prowadzonymi odpowiednio przez Burmistrza Karpacza oraz Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku w Karpaczu zarejestrowane były 883 obiekty świadczące usługi hotelarskie. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku na terenie Gminy Karpacz zarejestrowane były 122 taksówki. Na terenie miasta funkcjonowały 132 punkty gastronomiczne i 29 punktów detalicznych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

W Karpaczu nie ma zakładów produkcyjnych, ze względu na położenie i walory krajobrazowe przedsiębiorstwa skupiają się wokół branży turystycznej, gastronomicznej i handlowej. Łatwo znaleźć pracę, jednak jak wynika z wywiadów z mieszkańcami i pracownikami MOPS, pociąga to za sobą problemy dla rodzin z małymi dziećmi w kwestii opieki nad dziećmi. Przedszkole i Klub malucha działają w godzinach, które uniemożliwiają pracę w godzinach popołudniowych i wieczornych, a więc w dominujących w Karpaczu branżach.

4. Gospodarka mieszkaniowa

W mieszkaniowym zasobie Gminy Karpacz, na dzień 31 grudnia 2023 roku, znajdowało się **169** lokali mieszkalnych. W roku 2023 przyznano 2 lokale znajdujące się w zasobie Gminy. Zasady przyznawania lokali reguluje uchwała Rady Miejskiej Karpacza nr XLV/473/21 z dnia 5 listopada 2021 roku. Wszczęto 3 postępowania eksmisyjne, z czego jedno zakończyło się ugodą. Powodem wszczęcia postępowań były zaległości czynszowe oraz fakt niezamieszkiwania w lokalu. Na dzień 31 grudnia 2023 roku zaległości w opłatach za lokale wynosiły 339.099,58 zł bez odsetek (dotyczy 41 lokali z zasobu Gminy Karpacz).

Według danych GUS liczba mieszkań na 1000 mieszkańców, oddanych do użytkowania w 2022 roku, wynosi: Karpacz 3,24, woj. dolnośląskie 7,66, Polska 6,31. Przeciętna liczba izb w lokalu, oddanego do użytkowania w 2022 roku, wynosi: Karpacz 3,36, woj. dolnośląskie 3,62, Polska 3,89. Liczba izb na 1000 ludności, oddanych do użytkowania w 2022 roku, wynosi: Karpacz 10,88, województwo 27,76. Polska 24,56. Należy jednak pamiętać, że do statystyk brane są także mieszkania oddane na użytek komercyjny. Z ankiet przeprowadzonych na użytek niniejszej strategii obszar mieszkalnictwa został oceniony jako bardzo dobry i dobry przez 30,2% respondentów, 42 % ocenia go jako średni, natomiast źle i bardzo źle 21%.

5. Przestępczość

W 2023 roku w Karpaczu na podstawie danych Komisariatu Policji przeprowadzono 362 postępowania o wykroczenia z zawiadomienia osób lub instytucji oraz 208 postępowań zakończonych mandatem i 105 postępowań zakończonych pouczeniem z interwencji własnych. Przyjęto łącznie 413 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa. Przeprowadzono 307 postępowań przygotowawczych i odnotowano 373 czyny zabronione. Podział czynów zabronionych przedstawia się następująco:

- 1) przeciwko zdrowiu i życiu – 1,87%;
- 2) przeciwko mieniu – 52%;
- 3) dotyczące przestępstw gospodarczych – 3,75%;

Największym problemem w Gminie Karpacz są czyny zabronione dotyczące: kradzieży – 102, oraz kradzieży z włamaniem 72. Następnym najczęściej występującym czynem zabronionym jest jazda samochodem w stanie nietrzeźwości. W 2023 roku na terenie Karpacza odnotowano nieznaczny spadek liczby zdarzeń drogowych w stosunku do roku poprzedniego. Nie odnotowano wypadków drogowych (2 w roku 2022), doszło do 81 kolizji drogowych (89 w roku 2022).

O bezpieczeństwo w Karpaczu dba również Straż Miejska, w roku 2023 podjęła 649 interwencji. Przyjęła 157 zgłoszeń od mieszkańców, turystów lub instytucji. Podjęła 47 interwencji dot. zwierząt domowych i dzikich. Przeprowadziła kontrole nieruchomości pod kątem tzw. „uchwały antyśmogowej”, wspólnie z referatem IGN oraz 58 asyst dla poszczególnych referatów Urzędu w związku z przeprowadzanymi przez nich czynnościami służbowymi, np. kontrole meldunkowe, reklam, miejsc występowania barszczu Sosnowskiego.

Wystawiła 575 wezwań dla kierowców nieprawidłowo zaparkowanych pojazdów. Odholowała 2 pojazdy. Nałożyła 514 mandatów karnych na kwotę 68.650,00 zł, pouczyła 69 osób. Skierowała 11 wniosków do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze, które zostały zakończone ukaraniem sprawców wykroczeń. Zabezpieczyła 3 miejsca przestępstw, które zostały przekazane Policji.

Na terenie Karpacza funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna, która realizuje zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej, ochrony ludności oraz ratownictwa współdziałając z Państwową Strażą Pożarną. Jednostka włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i liczy 26 strażaków ratowników. W 2023 roku OSP Karpacz podjęła na obszarze Gminy Karpacz 131 interwencji, z czego: 26 stanowiły pożary, 99 miejscowe zagrożenia, 2 alarmy fałszywe oraz 4 wyjazdy gospodarcze. Poza obszar działania jednostka wyjeżdżała 9 razy. Miasto jest monitorowane, co również wpływa na bezpieczeństwo.

Jak wynika z przeprowadzonej ankiety bezpieczeństwo publiczne jest dobrze oceniane przez 71,4% respondentów, średnio 38% i źle przez 4,6%.

6. Edukacja

2023 roku na terenie Gminy Karpacz funkcjonowało przedszkole gminne, przedszkole niepubliczne oraz Klub Dziecięcy „Maluszek”. W 2023 roku do przedszkola gminnego uczęszczało 98 dzieci w 5 oddziałach. W przedszkolu zatrudnionych było 11 pracowników pedagogicznych, w tym 9 nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz 11 pracowników administracji i obsługi. Przedszkole posiada nowoczesną bazę lokalową: 5 sal dydaktycznych z przyległymi do nich łazienkami, salę gimnastyczną, gabinet logopedyczny, gabinet do terapii pedagogicznej, duży ogród ze sprzętem do zabaw i ćwiczeń sprawnościowych, dwie szatnie. Przedszkole wyposażone jest w następujący sprzęt multimedialny: 4 mobilne monitory interaktywne, projektor multimedialny, 5 komputerów przenośnych, 6 komputerów stacjonarnych, 2 odtwarzacze DVD, 5 telewizorów i 5 magnetofonów.

W Karpaczu funkcjonuje również Przedszkole Niepubliczne w Karpaczu i Klub Dziecięcy Maluszek, do przedszkola uczęszcza 45 dzieci, klub zapewnia opiekę 13 dzieci.

Obydwa przedszkola dysponują 143 miejscami, co przy 109 dzieciach w wieku przedszkolnym zamieszkujących w Karpaczu w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców, jednak ze względu na to, że wielu rodziców zatrudnionych na terenie Karpacza chciałoby korzystać z przedszkoli na terenie miasta występują niedobory miejsc.

Wychowanie przedszkolne w przeprowadzonej ankiecie zostało ocenione bardzo dobrze i dobrze przez 85,7% respondentów, średnio przez 38% i źle przez 4,6%.

Na terenie Gminy Karpacz funkcjonuje **szkoła podstawowa** publiczna oraz szkoła niepubliczna. W

2023 roku do szkoły publicznej uczęszczało 299 uczniów, w tym 75 uczniów z Ukrainy, zatrudnionych było 34 nauczycieli.

W 2023 roku w publicznej Szkole Podstawowej było 21 oddziałów, w tym: klas I - III – 6 oddziałów, klas IV – VIII – 10 oddziałów, oddziały przygotowawcze dla uczniów uchodźców z Ukrainy – 5, tj. klas I - III – 2 oddziały, klas IV–VIII – 3 oddziały.

Ze zorganizowanego przez Gminę Karpacz transportu publicznego korzystało średnio 32 uczniów w tym 11 uczniów z Ukrainy, 7 uczniów niepełnosprawnych dowożonych było do placówek oświatowych położonych poza Gminą Karpacz, na dowożenie uczniów do szkół wydatkowano łącznie 107.458,71 zł.

W ramach dożywiania uczniów w szkole Gmina dofinansowała 25 pełnych obiadów dla najbardziej potrzebujących uczniów klas 1-8, natomiast pozostali chętni uczniowie mogli skorzystać z dofinansowania do posiłku w postaci zupy. Uczniowie szkoły podstawowej mogli korzystać z zajęć dodatkowych takich jak: język niemiecki dla klas 4-6, gimnastyka korekcyjna dla klas 1-3, zajęcia SKS, godziny przeznaczone na naukę języka polskiego dla uczniów z Ukrainy, indywidualna ścieżka kształcenia.

W zakresie opieki wychowawczej Gmina Karpacz przeznaczyła kwotę 256.667,00 zł na organizację pracy świetlicy szkolnej. Świetlica czynna była w godzinach od 7.00 do 16.00.

W Karpaczu znajduje się 1 liceum ogólnokształcące, w którym w 9 oddziałach uczyło się 104 uczniów (39 kobiet oraz 65 mężczyzn). W 2022 zarejestrowano 16 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Karpaczu liceum ogólnokształcącym, w 3 oddziałach uczyło się 62 uczniów (37 kobiet oraz 25 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 27 absolwentów.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 759 mieszkańców Karpacza jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 389 kobiet oraz 370 mężczyzn. 20,1% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,8% wykształcenie policealne, 11,9% średnie ogólnokształcące, a 21,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,1% mieszkańców Karpacza, gimnazjalnym 3,4%, natomiast 12,2% podstawowym ukończonym. 3,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa dolnośląskiego mieszkańcy Karpacza mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia.

Średnia liczba uczniów w klasie wynosi 20 osób, w klasach przygotowawczych 17, od września 2023 roku jest jeden oddział przygotowawczy i liczy 16 uczniów. Zatrudnionych było 34 pracowników pedagogicznych oraz 3 nauczycielki z Ukrainy, 3 niepełnozatrudnionych. Szkoła zatrudnia 3 specjalistów – pedagoga, pedagoga specjalnego oraz logopedę – 13/20 etatu. Ponadto doradcę zawodowego, nauczycieli wspomagających.

Zgodnie z zadaniami szkoły wpisującymi się w politykę jakości zaplanowano uczniom zajęcia pozalekcyjne rozwijające predyspozycje i zainteresowania, a także wszechstronnie aktywizujące. Szkoła jest wyposażona w radiomagnetofony CD i odtwarzacze DVD, aparaty cyfrowe i kamery. Cała szkoła wyposażona jest w internetową sieć bezprzewodową i podłączona do Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w ramach programu operacyjnego Polska Cyfrowa.

Biblioteka posiadała w 2023 roku 19 478 woluminów, jest skomputeryzowana i pełni funkcję interdyscyplinarnej pracowni. Czytelnia wyposażona jest w 4 stanowiska komputerowe ze stałym łączem internetowym, posiada ksero i drukarkę, pełni również rolę świetlicy dla dzieci według potrzeb. Szkoła posiada bardzo bogate zaplecze sportowe umożliwiające rozwój uczniów w każdej dziedzinie sportu.

7. Opieka medyczna

Na terenie Karpacza funkcjonuje Centrum Medyczne Karpacz. W ramach działalności ośrodka funkcjonuje osiem oddziałów szpitalnych. Ponadto poradnie specjalistyczne, dział rehabilitacji, pracownia endoskopii, laboratorium analityczne oraz przychodnia POZ w Karpaczu. Poza podstawową specjalizacją, jaką jest pulmonologia i alergologia przez lata rozwinięto także inne specjalizacje: rehabilitację

pulmonologiczną, kardiologiczną i ogólnoustrojową (dorosłych oraz dzieci), a także stworzono nowoczesną pracownię diagnostyki endoskopowej. W Centrum wykonywane są także zabiegi z zakresu mikrochirurgii oka (Okulistyka „Wzrok”) oraz laryngologii. Centrum świadczy zarówno usługi komercyjne jak i finansowane przez NFZ. Mieszkańcy Karpacza oraz regionu mogą korzystać z konsultacji i terapii. Ośrodek jest także organizatorem turnusów rehabilitacyjnych z dofinansowaniem PFRON. Poradnia POZ zapewnia obsługę pacjentów w godzinach 8.00 – 18.00. W Karpaczu działają cztery praktyki stomatologiczne posiadające kontrakt z NFZ. Mieszkańcy mają możliwość udziału w badaniach przesiewowych i programach profilaktycznych. W ramach programu Karpacz + 50 realizowano gimnastykę korekcyjną, gimnastykę rehabilitacyjną oraz nordic walking.

8. Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Karpaczu mieści się przy ulicy Obrońców Pokoju 2 A, zatrudnia 14 profesjonalnie wyszkolonych pracowników do realizacji pomocy mieszkańcom Karpacza. W 2023 r. na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Karpaczu wydatkowano **4 019 125,91 zł**, z tego:

- zadania własne – 2 817 485,68 zł;
- zadania zlecone – 1 076 932,34 zł;
- Fundusz Pomocy obywatelom Ukrainy – 76 484,73 zł;
- Fundusz Pomocy COVID – 19 – 48 223,16 zł.

1. Zadania własne.

Pomoc społeczna - (852)

1.1. Domy pomocy społecznej (85202).

- Koszt utrzymania 17 mieszkańców Karpacza w domach pomocy społecznej wyniósł 569 582,37 zł.
- Mieszkańcy Karpacza przebywają w domach pomocy społecznej zlokalizowanych w: Kowarach (5 757,42 zł), Mirsku (5 660,00 zł), Szarocinie (5 514,94 zł), Jugowie (5 998,92 zł), Blachowni (5 069,56 zł), Klęczanach (5 519,00 zł), Wronińcu (5 858,59) i Robercinie (4 803,00 zł) i Bystrzycy Kłodzkiej (6 710,27 zł).

1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne (85213).

- opłacane za osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej. Koszt opłaconych składek zdrowotnych za 17 osób wyniósł 8 367,89 zł.

1.3. Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe

(85214).

- łączny koszt świadczeń wyniósł 94 076,70 zł i tak przyznano: zasiłki okresowe dla 8 rodzin na kwotę 18 843,50zł, z tego 16 113,19 zł z budżetu państwa i 1 825,78 zł ze środków własnych;
- zasiłki celowe i celowe specjalne dla 12 gospodarstw domowych na kwotę 12 002,33 zł;
- koszt opłat za pobyt 5 mieszkańców Karpacza w schroniskach dla bezdomnych wyniósł 63 230,87 zł.

1.4. Dodatki mieszkaniowe (85215).

- Na zadanie wydano 106 123,74 zł, zrealizowano 58 wniosków.

1.5. Zasiłki stałe (85216).

- Koszt świadczeń dla 23 osób wyniósł 104 959,02 zł, całość pokrywa subwencja z budżetu państwa.

1.6. Ośrodki pomocy społecznej (85219).

- W MOPS Karpacz zatrudnionych na koniec 2023 r. było 14 osób, w rozliczeniu rocznym do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna, Kart Dużej Rodziny, dodatków mieszkaniowych, energetycznych, na inne źródła ciepła, gazowego, dodatku osłonowego, pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym tego państwa, dodatków dla gospodarstw domowych z funduszu Przeciwdziałania COVID - 19 oraz obsługi administracyjnej i księgowej, poświadczania dochodu w programie „Czyste powietrze”. Koszty utrzymania Ośrodka w 2023 roku wyniosły 1 383 262,37 zł, z tego:
 - Wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi kwota 1 138 624,77 zł;
 - Pozostałe koszty rodzajowe kwota 244 637,60 zł, w tym 123 474,00 zł z budżetu państwa.

1.7. Mieszkania chronione (85220).

- Opłata za gotowość przyjęcia 1 osoby w mieszkaniu chronionym 2023 r. - 6 000,00 zł. Gmina Karpacz nie posiada mieszkania chronionego, pomoc z tej dziedziny zabezpieczono na poprzez zawarcie porozumienia pomiędzy Gminą Miejską Kowary i Gminą Karpacz, na udostępnienie mieszkania chronionego dla mieszkańców Karpacza. Opłata abonamentowa wynosi 500,00 zł miesięcznie.

1.8. Usługi opiekuńcze (85228).

- Pomocą w tej formie objęto 26 osób. Koszt realizacji zadania wyniósł 221 641,52 zł. Usługi świadczyli pracownicy PKPS z Jeleniej Góry. Cena 1 godziny usług w 2023 roku wynosiła 34,50 zł.

1.9. Pomoc w zakresie dożywiania (85228).

- Na Rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”, którym objęto 5 rodzin, wydatkowano 23 580,00 zł, z tego:
 - 1) 14 148,00 zł stanowiła dotacja z budżetu państwa,;
 - 2) 9 432,00 zł środki własne Gminy Karpacz.

1.10. Pozostała działalność (85295).

- Koszt zabezpieczenia miejsc w schroniskach dla bezdomnych wyniósł 4 995,00zł (zabezpieczenie 2 miejsc w schronisku dla bezdomnych).

Rodzina (855)

1.11.Wspieranie rodziny (85504).

- W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zatrudniony jest 2 asystentów rodziny. Pomocą asystenta rodziny objętych zostało 23 rodziny, które miały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Koszt realizacji zadania wyniósł 97 654,06 zł z tego: wynagrodzenie osobowe wraz z pochodnymi 86 255,28, w tym dofinansowanie w ramach programu „Asystent rodziny 2023”, w kwocie 13 143,25 zł, pozostałe koszty rodzajowe 11 398,78 zł.

1.12.Rodziny zastępcze (85508).

- Na realizację zadania wydano 197 243,01 zł. Gmina Karpacz za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej opłacała pobyt 16 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i w domu dziecka (11 – w rodzinach zastępczych, 5 - w placówkach opiekuńczo - wychowawczych).

2. Zadania zlecone

2.1. Pomoc społeczna (852)

2.1.1.Ochrona zdrowia (85195).

- Koszt obsługi i koszty postępowania administracyjnego w sprawach 7 świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni, spełniających kryteria art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wyniósł 534,38 zł.

2.1.2.Ośrodki pomocy społecznej (85219).

- Wynagrodzenie przyznane przez sąd dla dwóch opiekunów prawnych w wysokości po 400,00 zł miesięcznie, wyniosło 9 744,00 zł. Kwota na realizację zadania (1,5 %) 144,00 zł, łącznie 9 744,00 zł.

2.3. Rodzina (85502).

Świadczenia rodzinne z dodatkami, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, świadczenia 500+ z koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego. Koszt realizacji zadania wyniósł 1.045 671,50 zł, z tego:

- świadczenia rodzinne z dodatkami, zasiłki dla opiekuna, składki emerytalne i rentowe, specjalne zasiłki dla opiekuna, oraz zasiłek dla opiekuna, jednorazowe dodatki z tytułu urodzenia dziecka, wypłacono 2 599 świadczeń na kwotę 914 490,26 zł;
- 218 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę 87 919,10 zł;
- Koszt obsługi wyżej wymienionych zadań (3 %) kwota 31 262,14 zł;
- świadczenia 500 + z koordynacji w wysokości 10 000,00 zł, koszt obsługi 2 000,00 zł.

2.4. Karta Dużej Rodziny (85503).

- Zwrot kosztów realizacji zadania wyniósł 409,00 zł, przyznano 3 karty nowym rodzinom, 12 przyznano tylko rodzicom, 3 dla nowych członków rodziny wielodzietnej, 1 duplikat zagubionej karty.

2.5. Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne (85513).

- Koszt opłaconych składek zdrowotnych za 9 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne wyniósł 20 573,46 zł.

3. Fundusz Pomocy obywatelom **Ukrainy** w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

3.1. Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (85214).

- Wypłata zasiłków okresowych przez 4 miesiące dla 6 osobowej rodziny 7 200,00 zł.

3.2. Pozostała działalność (85230).

- Realizacja wypłat z Funduszu Pomocy na opłacenie posiłków w szkole i przedszkolu dla 5 dzieci na kwotę 4 366,00 zł.

3.3. Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (85395).

- Jednorazowe świadczenia dla obywateli Ukrainy w wysokości 300,00 zł, wypłacane ze środków Funduszu Pomocy. Wypłacono 21 świadczeń na kwotę 6 300,00 zł, koszt obsługi zadania (2%) 126,00 zł, łącznie 6 426,00 zł.

3.4. Rodzina

3.4.1. Świadczenia rodzinne z dodatkami, składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (85502). Wypłacono 368 świadczeń w wysokości 56 144,73 zł. Koszt obsługi zadania 1 684,24 zł, łącznie 57 829,07 zł.

3.4.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne (85513) opłacane 1 osobie na kwotę 663,66 zł.

4. Fundusz Przeciwdziałania COVID -19

4.1. Pozostała działalność (85395).

Wypłacono 47 277,60 zł, dla 50 wnioskodawców, na następujące świadczenia:

- dodatki węglowe na kwotę 15 000,00 zł;
- dodatki grzewcze na kwotę 6 000, 00 zł;
- dodatki elektryczne na kwotę 21 500,00 zł;
- refundacja podatku VAT na kwotę 4 777,60 zł;
- koszt obsługi zadania 2% od wypłat wyniósł 945,56 zł, łącznie 48 223,16 zł.

W 2023 roku wydanych zostało 471 decyzji i zawiadomień, w tym z zakresu:

- pomocy społecznej i ustaw towarzyszących – 214;
- świadczeń rodzinnych i ustaw towarzyszących – 148;
- funduszu alimentacyjnego i obsługi dłużników – 16;
- dodatków mieszkaniowych – 58;
- dodatków węglowych – 11;
- dodatków na inne źródła ciepła – 3;
- dodatków elektrycznych – 4;
- dodatki gazowe – 1;
- poświadczenia dochodu do programu „Czyste powietrze” – 16.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Karpaczu stosownie do art. 9a ust. 9 ustawy 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.) prowadzi obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2023 roku odbyło się 5 Posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, z których sporządzone były protokoły w trakcie posiedzeń omawiano problemy występujące na terenie Gminy Karpacz. W roku ubiegłym do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 9 formularzy „Niebieskich Kart”, z tego 2 formularze dotyczyły rodzin ukraińskich. W 2023 roku powołanych zostało 6 grup roboczych w składzie: pracownik socjalny, dzielnicowy, pedagog szkolny i przedstawiciel Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i asystent rodziny, które spotkały się na 24 posiedzeniach. Na spotkaniach opracowywano plany pomocy rodzinie, następnie diagnozowano i monitorowano postępy w realizacji planu. Na terenie Karpacza działa Punkt Pomocy Rodzinie „Pozytywka”, którego zadaniem jest wspieranie osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, udzielanie porad i wsparcia w zakresie problemów z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych, konfliktów małżeńskich i partnerskich, pomocy w dotarciu do specjalistycznych placówek leczenia uzależnień. W roku ubiegłym Dolnośląski Urząd Wojewódzki przeprowadził kompleksową kontrolę z zakresu realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Działania w obszarze pomocy społecznej zostały ocenione przez respondentów ankiety przeprowadzonej na rzecz niniejszej strategii:

- bardzo dobrze przez 50 %,
- dobrze ponad 33%,
- średnio ponad 7 %,
- źle ponad 4 %,
- bardzo źle 2%.

9. Sytuacja seniorów

W Karpaczu żyje 1 146 osób w wieku poprodukcyjnym (767 kobiet i 379 mężczyzn), co stanowi **29,02 %** ogółu mieszkańców. **33** osoby w wieku poprodukcyjnym przebywają w Karpaczu czasowo (głównie pensjonariusze Domu Seniora Grześ).

Osoby starsze i samotne to jedna z najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne grup w Karpaczu. Mieszkańcy oceniający problemy osób starszych w ankietach, za najistotniejsze uznali:

- problem izolacji i samotności – 78 %
- choroby wieku podeszłego – 73 %,
- brak wsparcia rodziny – 47%
- bariery architektoniczne – 26 % respondentów.

Według mieszkańców w wieku senioralnym, z którymi przeprowadzono wywiady pogłębione, najważniejszym problemem są:

- problem izolacji i samotności – 85 %
- choroby wieku podeszłego – 92 %,
- brak wsparcia rodziny i bariery architektoniczne po 57 %.

Niewystarczające środki finansowe oraz liczne choroby sprawiają, że osoby starsze trafiają pod wsparcie podmiotów pomocy społecznej. W ramach pomocy społecznej seniorzy korzystają głównie z 3 rodzajów świadczeń, których dynamikę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Dynamika świadczeń z pomocy społecznej dla seniorów.

Rodzaj świadczenia	2020		2021		2022		2023	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
Zasiłek stały	32	165 605	26	128 117	21	101 216	23	104 959
Usługi opiekuńcze	30	156 914	30	170 861	28	171 423	26	221 641
Umieszczenie w DPS	16	499 303	15	549 573	12	444 135	17	569 583

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Warto nadmienić, że corocznie spada w Karpaczu liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, natomiast sukcesywnie rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

		2021	2022	2023
Karpacz	produkcyjny	64	29	27
	poprodukcyjny	42	40	41
Powiat (średnia)	produkcyjny	145	126	119
	poprodukcyjny	44	38	40
Województwo	produkcyjny	222	212	198
	poprodukcyjny	77	76	75

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest w Karpaczu (w ciągu ostatnich 3 lat) na zbliżonym poziomie, porównywalnym do średniej liczby w powiecie i znacznie poniżej średniej wojewódzkiej. W przeprowadzonej ankiecie wszystkie grupy wiekowe wskazują na problem z barierami architektonicznymi takimi jak wysokie krawężniki, czy strome schody. Seniorzy wskazują także na problemy komunikacyjne, autobusy w większości nie są dostosowane do potrzeb osób z trudnościami w poruszaniu się. Respondenci wywiadów pogłębionych zdają sobie sprawę, że część ich problemów z poruszaniem się związana jest z ukształtowaniem terenu, z zadowoleniem przyjmują kolejne nowe ławki pojawiające się w mieście, które umożliwiają odpoczynek na trasie do sklepu, przychodni czy apteki. Z nadzieją oczekują, że pojawią się one w mniej uczęszczanych miejscach Karpacza. Do innych problemów, z jakimi spotykają się seniorzy należą: niedostosowanie mieszkań do potrzeb seniorów, niedostatki wiedzy i umiejętności w zakresie obsługi komputera, internetu, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej (brak specjalistów, długi czas oczekiwania), brak systemowego wsparcia medyczno - socjalnego dla samotnych i niesamodzielnych, zagrożenia dla bezpieczeństwa seniorów (oszustwa, kradzieże, brak kultury jazdy). Seniorzy oczekują namiastki placówki wsparcia dziennego, jak choćby klub seniora. Podczas rozmów ze środowiskiem seniorów brakuje im na ten moment ofert w zakresie spędzania czasu wolnego. W Karpaczu w bieżącym roku powstało Centrum Integracji, Edukacji i Kultury. Nowopowstała placówka prowadzić będzie zajęcia integracyjne dla różnych grup wiekowych z zakresu plastyki, teatralno – muzyczne, prozdrowotne. W mieście działa Koło Gospodyń, zrzeszające i wspierające aktywne kobiety, ZNP aktywizujące emerytowanych nauczycieli.

10. Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne z terenu Karpacza za największy problem uważają bariery architektoniczne, izolację społeczną i utrudniony dostęp do placówek leczniczych i rehabilitacyjnych, problemy psychologiczne. W 2023 roku w Cieplicach powstało Sudeckie Centrum Zdrowia Psychicznego, w ramach

którego działa Całodobowy Punkt Zgłoszeniowo – Koordynacyjny, w którym przez całą dobę można uzyskać pomoc psychologiczną i psychiatryczną, bez skierowania i nieodpłatnie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Karpaczu, współpracuje z Centrum, propaguje informacje o jego działaniu i zakresie oferowanej pomocy wśród mieszkańców. Osoby niepełnosprawne z terenu Karpacza korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, najczęściej są to usługi opiekuńcze oraz umieszczanie w domach pomocy społecznej. Pracownicy socjalni MOPS w Karpaczu udzielają informacji na temat możliwych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych również poza granicami miasta.

11. Ocena warunków życia

W ankiecie przeprowadzanej wśród mieszkańców Karpacza na potrzeby niniejszej Strategii, ponad 61 % respondentów jest zadowolona ze swoich warunków życia i określiła je jako dobre i bardzo dobre, dla co trzeciego mieszkańca warunki te są średnie, a jedynie 7 % udzieliło negatywnych odpowiedzi. Ocena warunków życia nie była związana z wiekiem.

Tabela 6. Mieszkańcy Karpacza dokonali oceny warunków życia w 14 obszarach - tabela zbiorcza.

Obszar	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Źle	Bardzo źle
Bezpieczeństwo publiczne	5	25	16	2	0
Lokalny rynek pracy	7	26	12	1	0
Dostęp do komunikacji	12	16	10	5	0
Opieka zdrowotna	10	13	14	6	3
Mieszkalnictwo	1	12	18	6	3
Szkolnictwo podstawowe	11	19	8	3	1
Dostęp do placówek usługowych, sklepów	25	13	4	0	0
Wychowanie przedszkolne	24	12	5	1	0
Pomoc społeczna	21	14	3	2	1
Dostępność sieci wodociągowej	14	16	11	1	0
Dostępność sieci kanalizacyjnej	14	14	12	1	0
Dostępność sieci gazowej	8	22	8	3	1
Dostępność komunikacji lokalnej	18	11	11	2	0
Dostępność sieci Internet	7	14	11	5	3

Ocena warunków życia w 14 obszarach-tabela zbiorcza.(Pogrubione najwyższe i najniższe wyniki)

Mieszkańcy Karpacza, bez względu na wiek, najlepiej oceniają dostęp do placówek usługowych i sklepów ponad 90% respondentów, ponad 85% bardzo dobrze i dobrze oceniają wychowanie przedszkolne, a 83% pomoc społeczną. Najstąbiej przez wszystkie grupy wiekowe oceniane są opieka zdrowotna i

mieszkalnictwo 21% respondentów i dostęp do sieci internet – 19 %. Osoby młode w wieku 18-19 lat są grupą krytycznie oceniającą opiekę zdrowotną, mieszkalnictwo, szkolnictwo podstawowe i dostęp do internetu.

Tabela 7. Najistotniejsze problemy dotyczące mieszkańców.

	18-19 lat	30-60	powyżej 60	Ogółem	%
Uzależnienia	7	13	10	30	71,4
Problemy wieku podeszłego	3	7	8	18	42,8
Niepełnosprawność i choroba	4	3	8	15	35,7
Migracja młodzieży	0	2	8	10	23,8
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	1	2	6	9	21,4
Rozpad więzi rodzinnych	6	3	0	8	19
Złe warunki mieszkaniowe	3	3	1	7	16,6
Przemoc domowa	4	1	1	6	14,2
Zdarzenia losowe	0	5	1	6	14,2
Brak pracy, bezrobocie	0	3	2	5	11,9
Przestępczość	2	2	0	4	9,5
Ubóstwo	0	1	0	1	2,3
Bezdomność	0	0	0	0	0

W ankiecie karpaczanie wskazywali 3 najistotniejsze ich zdaniem problemy dotyczące mieszkańców, ponad 71 % respondentów, bez względu na wiek, określiło uzależnienia jako problem wiodący. Jako główne przyczyny wskazano: wzorce rodzinne 78% respondentów, 61 % łatwy dostęp do alkoholu i środków psychoaktywnych i konflikty rodzinne i rozpad rodziny ponad 57 %. W wywiadach pogłębionych osoby starsze wskazywały na migracje osób młodych, jako niebezpieczne dla miasta, obawiając się, że Karpacz stanie się jednym wielkim hotelem.

W ostatnich nieznacznie spadła liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. Mimo iż nie jest to główna, rejestrowana przesłanka przyznania pomocy u wielu osób korzystających z pomocy społecznej z powodu np. niepełnosprawności, czy długotrwałej choroby alkoholizm jest powodem pierwotnym powodującym degradację organizmu prowadzącą do potrzeby korzystania ze świadczeń.

Według opinii ankietowanych głównym działaniem na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin winny być profilaktyka dzieci i młodzieży ponad 92 % respondentów, pomoc edukacyjna i terapeutyczna 78 % oraz profilaktyka dorosłych 71 %. W Karpaczu ze środków na profilaktykę i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w 2023 roku prowadzone były w szkole podstawowej następujące programy profilaktyczne:

- „Przyjaciele Zippiego” w klasach I - III dotyczącego trenowania podstawowych kompetencji społecznych,
- „Spójrz inaczej” w klasach IV – VIII przez wychowawców klas - program profilaktyki pierwszorzędowej umożliwiający trenowanie postawy asertywnej w kontekście zapobiegania przemocy rówieśniczej i rdzenia sobie z namawianiem do spożywania środków psychoaktywnych,
- zajęcia profilaktyczne w klasach IV - V pod kątem uzależnienia od Internetu i gier komputerowych oraz zapobiegania wczesnej inicjacji nikotynowej i alkoholowej.

Prowadzono również zajęcia psychoedukacyjne, doradztwo i warsztaty dla uczniów, nauczycieli i rodziców:

- realizacja programu profilaktycznego „Zrozumieć i pokonać lęk” w klasach VI – VIII, mającego na celu zapobieganie zaburzeniom u uczniów mającym postać fobii społecznej i szkolnej oraz GAD i lęku separacyjnego poprzez psychoedukację i opanowanie podstawowych metod i technik behawioralno-poznawczych umożliwiających radzenie sobie z lękiem i stresem w sytuacjach szkolnych i poza szkolnych, w ramach programu przeprowadzono też diagnozę trudności lękowych korzystając z narzędzi dostosowanych do wieku uczestników programu (40 godzin zajęć profilaktycznych),
- realizacja, na wniosek wychowawcy, treningu kontroli złości w klasie 7a w związku z narastaniem sytuacji konfliktowych między uczniami pod kątem opanowania podstawowych technik behawioralnych i umysłowych (komunikaty równoważne wygaszające złość) umożliwiających opanowanie złości i zmniejszenie ilości incydentów związanych z łamaniem zasad klasowych (analiza łańcucha kontroli złości, trenowanie zdartej płyty i techniki wyboru),
- realizacja zajęć profilaktycznych w klasach VIII „Piramida nienawiści Allporta” w kontekście zapobiegania przemocy rówieśniczej i przejawom mobbingu szkolnego (omówienie poziomów wykluczenia i dyskryminacji oraz spirali powstawania nienawiści w kontekście szkolnym i społecznym),
- psychoedukacja uczniów klas VIII w zakresie rodzajów wzorców poznawczych, stylów zapamiętywania i realizowania zadań edukacyjnych oraz aktywnych metod uczenia dostosowanych do predyspozycji poznawczych (test Marova Powell, mapa mentalna, kody pamięciowe, metoda skojarzeń – budowanie definicji na poziomie rozumienia),
- realizacja dwuetapowego szkolenia dla nauczycieli na temat: Praktyczne zastosowanie taksonomii Blooma w kontekście dostosowywania wymagań edukacyjnych do specjalnych potrzeb uczniów posiadających orzeczenie o kształceniu specjalnym (analiza poziomów uczenia się, formułowanie pytań i poleceń oraz przygotowywanie zadań dla uczniów na poziomie przetwarzania podstawowego: wiedza, rozumienie, zastosowanie i zaawansowanego: analiza, synteza, ewaluacja),
- realizacja szkolenia dla nauczycieli wspomagających na temat wspomagania dydaktycznego i wychowawczego ucznia z ASD - omówienie modyfikacji zachowań na podstawie analizy kodu zachowania – arkusz obserwacji J. Minahan, N. Rappaport, - prezentacja sposobu tworzenia

podstawowych instrukcji umożliwiających opanowanie umiejętności kluczowych na wybranych przedmiotach (mapy mentalne, karty do gry, słowa kluczowe, kolorowe schematy),

- przeprowadzenie psychoedukacji dla rodziców uczniów klas VIII w związku z wynikami ankiety szkolnej dotyczącej przeżywania stresu i narastającego lęku u nastolatków w sytuacji sprawdzianów, prac klasowych i egzaminów końcowych, omówienie zachowań rodzicielskich nasilających stres i lęk u dzieci, analiza strategii nasilających unikanie sytuacji zadaniowych, prezentacja technik wspomagających obniżanie reakcji stresowych.

W ramach realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii mieszkańcy Karpacza objęci byli wsparciem w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

W 2023 roku udało się zrealizować następujące programy profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, sfinansowane ze środków uzyskanych przez Gminę z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:

- zajęcia edukacyjno-integracyjne w klasach V-VIII w ramach programu profilaktycznego „Autyzm – jak to działa” obejmującego problematykę zagrożenia wykluczeniem społecznym dzieci w spektrum autyzmu;
- program profilaktyczny „Wiem co jem – planuję i działam” skierowany do uczniów klas IV-VI z zakresu profilaktyki zdrowotnej, w tym zdrowego stylu życia, zdrowego odżywiania, świadomej postawy konsumenckiej oraz zaburzeń odżywiania u dzieci i młodzieży;
- program profilaktyczny „Przeciwko sobie, czyli o zaburzeniach odżywiania u młodzieży – bulimia, anoreksja, otyłość” skierowany dla uczniów klas VII-VIII z zakresu profilaktyki zdrowotnej, w tym zdrowego stylu życia, zdrowego odżywiania, świadomej postawy konsumenckiej oraz zaburzeń odżywiania u dzieci i młodzieży;
- wykład dla rodziców pt. „Śniadanie w domu i szkole” jako podsumowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki zdrowotnej;
- program profilaktyczny „Fred Goes Net” skierowany do uczniów klas VIII szkoły podstawowej obejmujący problematykę szkodliwego używania substancji psychoaktywnych przez młodzież oraz uzależnienia od komputera;
- program profilaktyczny skierowany do uczniów klas IV-VII obejmujący tematykę zapobiegania uzależnieniom od środków psychoaktywnych ze szczególnym uwzględnieniem dopalaczy i energetyków oraz uzależnienia od komputera;

- warsztaty profilaktyczno-edukacyjne z elementami treningu umiejętności społecznych skierowane do uczniów klas IV-VIII, oparte o założenia terapii behawioralno-poznawczej, elementów dialogu motywacyjnego, terapii mindfulness, terapii SI.

Na terenie Karpacza działa Punkt Pomocy Rodzinie „Pozytywka”, którego zadaniem jest wspieranie osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, udzielanie porad i wsparcia w zakresie problemów z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych, konfliktów małżeńskich i partnerskich, pomocy w dotarciu do specjalistycznych placówek leczenia uzależnień. W punkcie tym 3 razy w tygodniu dyżurowało 2 terapeutów. Udzielone zostały 842 porady dla osób uzależnionych i członków rodzin. Łącznie z usług pomocowych skorzystało 105 osób.

Na terenie Miasta działa również Klub Środowiskowy „Akademia Uśmiechu”, który czynny był od poniedziałku do piątku w godzinach od 12.30 do 16.30 z wyłączeniem dni wolnych od zajęć edukacyjnych w szkole. Na zajęcia do klubu uczęszczało 30 dzieci w wieku od 7 do 10 lat (z klas 1 – 4). Wychowawcy prowadzili z dziećmi zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, w tym rozwijające ich zainteresowania (zajęcia plastyczne, edukacja ekologiczna, gry i zabawy integracyjne), pomagali w obrabianiu lekcji, świadczona była również pomoc pedagogiczna. W klubie zorganizowane jest dożywianie w formie podwieczorku.

Reasumując, w Karpaczu prowadzone są liczne działania profilaktyczne to polityka Gminy Karpacz wobec alkoholu jest bardzo niekorzystna. W 2023 roku wydanych zostało łącznie 88 zezwoleń, w tym: 58 zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia), 22 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal), 8 zezwoleń jednorazowych. WHO rekomenduje, aby jeden punkt sprzedaży alkoholu przypadał na 1.000 – 1.500 mieszkańców. W Karpaczu liczącym 3 948 mieszkańców jest 80 punktów sprzedaży alkoholu, czyli na jeden punkt przypada 49,35 mieszkańca, dla porównania w Warszawie jest to 309 osób.

12.Kultura

W Gminie Karpacz funkcjonuje **Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Różewicza**, budynek biblioteki jest dostosowany do obsługi osób niepełnosprawnych. Posiada windę oraz taką aranżację pomieszczeń, z odpowiednim rozstawem regałów z książkami, która umożliwia czytelnikom poruszającym się na wózku, o kulach czy z balkonikiem skorzystanie z księgozbioru. W Bibliotece można skorzystać z bezpłatnego internetu przy 2 stanowiskach wyposażonych w komputery. Księgozbiór, na dzień 1 stycznia 2023 roku, wynosił 37 855 woluminów, co daje 8,8 książki na mieszkańca. W 2023 roku zakupiono 1 150 nowych książek. Biblioteka zapewniła również bezpłatny dostęp do Legimi (mobilna biblioteka) dla swoich czytelników w ramach Konsorcjum Bibliotek Publicznych województwa dolnośląskiego. Na koniec 2023 roku

w Bibliotece zostało zarejestrowanych 1 341 czytelników, z czego aktywnie wypożyczających (regularnie odwiedzających bibliotekę, trzy i więcej razy w miesiącu) jest 487 użytkowników. Łącznie wypożyczono 2 875 książek. W Bibliotece zatrudnione są 3 osoby na pełnych etatach. Dbając o atrakcyjność miejsca i wzbudzanie zainteresowania mieszkańców oraz turystów odwiedzających Karpacz, w siedzibie Biblioteki oraz poza nią w 2023 roku odbyło się kilkanaście wydarzeń promujących czytelnictwo, zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych czytelników, w których wzięło udział ponad 1 300 osób.

Miejskie Muzeum Zabawek ze zbiorów Henryka Tomaszewskiego w 2023 roku powiększyło zbiory o 36 eksponatów, uzyskanych w drodze zakupów i darów. Ekspozycje zostały wpisane do księgi wpływów muzealnych oraz księgi inwentarzowej. Sporządzono dokumentację fotograficzną i stworzono karty katalogowe. Cztery obiekty zostały poddane pełnej konserwacji na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki na ASP w Warszawie. Trzy szopki krakowskie zostały poddane konserwacji częściowej.

Muzeum Sportu i Turystyki

Przez cały 2023 rok w Muzeum Sportu i Turystyki udostępniona była wystawa stała i ekspozycje czasowe. Muzeum jest czynne dla zwiedzających codziennie, za wyjątkiem poniedziałków, w godz. 10.00 – 17.00. W każdy wtorek - wstęp do muzeum był bezpłatny.

W roku 2023 zorganizowano w „Sali Dolnośląskiej”, następujące wystawy czasowe:

- Letnie Igrzyska Paraolimpijskie TOKIO 2020;
- Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Pekinie 2022;
- Maskotki olimpijskie;
- Dolny Śląsk na widokówkach;
- Łączy nas Kazimierz Górski.

Frekwencja w Muzeum i na wystawach organizowanych poza siedzibą Muzeum wyniosła ogółem 53 068 osób. Muzeum Sportu i Turystyki zorganizowało 43 lekcje muzealne dla dzieci z przedszkoli w Karpaczu i młodzieży szkolnej na tematy związane z aktualnymi wystawami czasowymi.

Stacja kultura, w której prowadzone były zajęcia artystyczne dla dzieci w trzech pracowniach: sensoplastycznej (dzieci w wieku od 0,5 roku do 4 lat), ceramicznej i plastycznej (dzieci w wieku od 5-12 lat). Ponadto przeprowadzono cykl zajęć ETNOWARSZTATY Dookoła Świata. Pomieszczenia Stacji Kultura służą również do organizacji spotkań senierek z zespołu lokalnego „Złota Aura”.

III. ANALIZA SWOT

SWOT to akronim angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) i threats (zagrożenia). Metoda klasyfikuje czynniki określające obecną, jak i przyszłą sytuację

jednostki na pozytywne i negatywne oraz wewnętrzne i zewnętrzne.

Obszar RODZINA

Mocne strony

- Prowadzenie przez pracowników socjalnych działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Analizowane potrzeb rodzin i pomoc w usamodzielnianiu.
- Zatrudnienie asystenta rodziny udzielającego pomocy w zakresie podnoszenia kompetencji rodzicielskich zwłaszcza opiekuńczo – wychowawczych.
- Dobra współpraca z Sądem Rodzinnym (zwłaszcza zawodowym kuratorami rodzinnymi).
- Dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie zapewnienia pilnej opieki dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców.

Słabe strony

- Brak dostępu do poradnictwa w zakresie wsparcia rodziny.
- Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
- Słaba oferta bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci.
- Niskie zaangażowanie przedstawicieli ustawowych instytucji realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Przewlekłość procesów sądowych w zakresie ograniczenia opieki nad dziećmi.
- Brak miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, interwencyjnych (pogotowia opiekuńcze) i rodzinnych (domy dziecka, rodziny zastępcze) niezbędnych do zabezpieczenia pobytu dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Szanse

- Dobry dostęp do opieki przedszkolnej.
- Dostępność szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie Karpacza.
- Możliwość kontynuowania nauki na poziomie ponadpodstawowym oraz studiach I stopnia na różnorodnych kierunkach dostępnych na terenie Jeleniej Góry.
- Wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców, promowanie zachowań prozdrowotnych.
- Dostępność miejsc pracy (od zaraz) w sektorze turystycznym i gastronomicznym.

Zagrożenia

- Brak dostępności do tanich mieszkań.
- Duża intensywność życia codziennego, zagrożenia (nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych) i brak dostępności wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego.

- Zbyt łatwy dostęp do alkoholu, duża liczba restauracji i sklepów sprzedających alkohol. (z relacji mieszkańców, wiele sklepów sprzedaje alkohol na tzw. „zeszyt” oraz osobom nietrzeźwym). Łatwy dostęp do środków psychoaktywnych, głównie „dopalaczy” (pogranicze).
- Brak wzorców prawidłowego wypełniania podstawowych funkcji rodziny wyniesionych z rodziny pochodzenia.
- Wzrost liczby osób wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego przy jednoczesnym braku placówek i organizacji pozarządowych działających w zakresie wsparcia rodziny.
- Utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych związana z napływem pracowników zwłaszcza do dużych sieci hotelowych oraz na budowy prowadzone na terenie miasta.

Obszar STAROŚĆ

Mocne strony

- Stały monitoring liczebności i potrzeb osób starszych.
- Informowanie osób starszych i ich rodzin o dostępnych formach pomocy oraz konkretna pomoc w załatwianiu dofinansowań i sprzętu rehabilitacyjnego.
- Zapewnienie osobom starszym pomocy w postaci usług opiekuńczych.
- Dobra współpraca z pielęgniarkami środowiskowymi w zakresie pomocy osobom starszym.
- Zapewnienie środków na pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej osób wymagających pomocy całodobowej.
- Podejmowanie działań zmierzających do poprawy poziomu życia osób starszych.

Słabe strony

- Brak dostępu do lekarzy specjalistów.
- Brak dostępu do domów pobytu dziennego dla osób starszych utworzonych i prowadzonych na zasadach powszechnej dostępności.
- Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.
- Brak działań na rzecz dostosowania infrastruktury miejskiej do potrzeb osób starszych.

Szanse

- Poprawa infrastruktury miejskiej do potrzeb osób starszych (np. ławeczki, na których mogą odpocząć).
- Dobra współpraca z zakładem opieki zdrowotnej w zakresie potrzeb osób starszych oraz hospicjum domowym.
- Zwiększenie udziału osób starszych w działaniach prozdrowotnych proponowanych przez Gminę Karpacz.

Zagrożenia

- Zwiększająca się liczba osób starszych w mieście.
- Migracja osób młodych i wykształconych do większych aglomeracji.
- Marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych.
- Ograniczone możliwości uzyskania pomocy osób starszych ze strony rodziny.
- Brak zrozumienia potrzeb i ograniczeń wynikających z procesu starzenia.

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**Mocne strony**

- Dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej.
- Szybkie diagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym transportu do szkół i przedszkoli specjalnych.
- Przekazywanie przez pracowników socjalnych informacji i druków w sprawach orzekania o stopniu niepełnosprawności i przysługujących świadczeniach.
- Łatwy dostęp do warsztatów terapii zajęciowej (Kowary, Jelenia Góra).
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb w zakresie usług opiekuńczych dla osób tego wymagających.

Słabe strony

- Słabe dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową (wysokie krawężniki i schody).
- Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniających rzeczywistą pomoc w zakresie udostępniania informacji prawnych i pomocy w zakresie podjęcia zatrudnienia w zawodach i firmach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Brak dostępu do specjalistów z zakresu ochrony zdrowia psychicznego oraz placówek prowadzących nieodpłatną psychoterapię.
- Brak placówek pobytu dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych utworzonych i prowadzonych na zasadach powszechnej dostępności.
- Mała dostępność miejsc pracy przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Szanse

- Możliwości udziału osób niepełnosprawnych w Warsztatach Terapii Zajęciowej z zapewnionym dowozem za zajęcia (WTZ w Kowarach i Jeleniej Górze).
- Dobry dostęp do placówek oświatowych dla dzieci niepełnosprawnych poprzez zapewnienie transportu.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób niepełnosprawnych.
- Duży wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Bariery architektoniczne utrudniające codzienne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.
- Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Ograniczona wysokość środków na rehabilitację społeczną przez PEFRON, NFZ dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczona wysokość środków dostępnych w Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej na likwidację barier architektonicznych oraz wykluczenie osób niepełnosprawnych.

Obszar UZALEŻNIENIA - (alkoholizm)

Mocne Strony

- Bogata oferta materiałów edukacyjnych (plakatowanie miasta, roznoszenie ulotek w placówkach medycznych, oświatowych, MOPS).
- Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostępność specjalisty ds. terapii uzależnień.
- Profesjonalnie wyszkolona kadra.
- Wyjazdy dzieci na kolonie pokrywane ze środków na profilaktykę i przeciwdziałanie alkoholizmowi.
- Komisarjat policji wyposażony w alkomat, organizowanie przez policję w Karpaczu akcji Trzeźwy poranek itp.
- Rozproszenie mieszkańców uzależnionych od alkoholu (brak miejsc gdzie skupiają się osoby uzależnione).
- Prowadzenie profilaktyki uzależnień w szkołach.
- Bogata oferta zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży (klub piłki nożnej, kluby narciarskie, klasy sportowe).
- Brak całodobowego sklepu monopolowego.
- Monitoring miejski, funkcjonowanie Straży Miejskiej.

Słabe strony

- Brak wsparcia psychologicznego w Gminie
- Mała liczba specjalistów od terapii uzależnień.
- Punkt konsultacji ds. uzależnień otwarty tylko w określone dni.
- Powszechna dostępność do alkoholu i jego bogata oferta.
- Wysoka populacja osób uzależnionych od alkoholu.

- Turystyczny charakter Karpacza.

Szanse

- Niska populacja mieszkańców, łatwiejsze dotarcie do osób uzależnionych od alkoholu.
- Znajomość środowiska lokalnego.
- Znajomość miejsc potencjalnego gromadzenia się osób nadużywających alkoholu.
- Zwiększenie dostępności Punktu konsultacyjnego.
- Niegromadzenie się osób spożywających alkohol w obrębie sklepów spożywczych.
- Możliwość zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom w szczególności w godzinach nocnych.

Zagrożenia

- Niewystarczająca liczba specjalistów terapii uzależnień.
- Duża liczba turystów spożywających alkohol w godzinach przedpołudniowych w miejscach publicznych.
- Duża liczba lokali gastronomicznych oferujących alkohol.
- Lokale gastronomiczne otwarte do późnych godzin nocnych.
- Obecność sklepów mających w ofercie alkohol w pobliżu placówki oświatowej, w szczególności sklep promujący alkohole regionalne.

IV. ANALIZA STRATEGICZNA - PEST

Dobry proces diagnostyczny jest zależny od zrozumienia zjawisk globalnych i trafnego wyboru priorytetów związanych z rozwiązaniem problemów społecznych w gminie. Poniższa analiza przeprowadzona została w oparciu o metodologię PEST. Czynniki polityczne – (**p**olitykal), czynniki ekonomiczne (**e**conomic), czynniki społeczne (**s**ocial), czynniki technologiczne (**t**echnological)

Czynniki polityczne

szanse

- Duża liczba programów rządowych wspierających działania na rzecz problemów społecznych.
- Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania w postaci programów, funduszy czy dotacji.
- Przepisy wspierające aspekty wzrostu jakości życia ludzi np. ochrony środowiska, poprawy bezpieczeństwa.
- Integracja europejska.

zagrożenia

- Rozwiązania prawne forsowane przez władze centralne skutkują zwiększeniem obciążeń finansowych JST. W ostatnich latach dominowała polityka społeczna (prorodzinna) polegająca na

redystrybucji środków finansowych powodująca uzależnienie niektórych grup społecznych od wsparcia publicznego.

- Niestabilność władzy, niespójność programów politycznych koalicji rządzącej.
- Sukcesywny wzrost pensji minimalnej, redukcja dochodów z istotnych dla budżetów gmin źródeł podatkowych, nieadekwatność subwencji oświatowej do rzeczywistych wydatków.
- Systemowe problemy dotyczące sfery opieki zdrowotnej - niedostosowanie oferty NFZ do zmieniających się potrzeb, np. brak wystarczającej dostępności ZOL, oddziałów geriatrycznych, bardzo długie okresy oczekiwania na rehabilitację, źle wyposażone oddziały szpitalne, niskie płace;
- Widoczne skutki kryzysu związanego z pandemią COVID-19.
- Doświadczanie kryzysu migracyjnego związany z wojną w Ukrainie, powodujące brak bezpieczeństwa i stabilności, napływ uchodźców i problemy z ich integracją.

Czynniki ekonomiczne

szanse

- Spadek bezrobocia.
- Statystyczny wzrost płac.
- Poprawa warunków życia – wzrost zamożności społeczeństwa.
- Wzrost przedsiębiorczości.

zagrożenia

- Konieczność dużego zaangażowania się w życie zawodowe mająca negatywny wpływ na życie rodzinne.
- Wysoka inflacja, wzrost kosztów życia.
- Niestabilność gospodarki (COVID-19, wojna w Ukrainie).
- Wzrastające symptomy wypalenia zawodowego wśród pracowników.
- Wzrostowa tendencja zaburzeń psychicznych.

Czynniki społeczne

szanse

- Wzrost świadomości obywateli względem przysługujących im praw.
- Wzrost poziomu wykształcenia.
- Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa.
- Coraz większe zaangażowanie w poszukiwanie wsparcia (np. psychologiczne, prawne) i rozwiązywanie problemów rodzinnych.

- Zwiększająca się aktywność organizacji pozarządowych.

zagrożenia

- Zmiana struktury wiekowej społeczeństwa.
- Ujemny przyrost naturalny.
- Słabnące więzi rodzinne.
- Narastający problem uzależnień.
- Duża polaryzacja społeczeństwa – różnice światopoglądowe, rozłamy i konflikty.

Czynniki technologiczne

szanse

- Rozwój technologii i jej wpływ na jakość życia (np. postępy w medycynie).
- Rozwój mediów, informowanie o problemach społecznych i propagowanie sprawdzonych sposobów i rozwiązywania.

zagrożenia

- Negatywny wpływ technologii na funkcjonowanie rodziny i jednostki (uzależnienia, zanik więzi rodzinnych i trudności wychowawcze).
- Rosnące zagrożenie wykluczeniem cyfrowym.
- Niskie nakłady państwa na rozwój technologii.
- Zagrożenie wykluczeniem komunikacyjnym.
- Nierzetelność informacji w sieci – problemy z rozpoznawaniem jakości dostępnych informacji.

V. CELE

Głównym celem jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom Karpacza wysokiej jakości życia opartej na integracji społecznej, lepszym dopasowaniu usług społecznych do potrzeb mieszkańców.

Cel strategiczny 1

Działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cel operacyjny 1.1

Doskonalenie kompetencji kadr zaangażowanych w działania profilaktyczne i lecznicze

Rodzaje działań :

- Zwiększenie dostępności szkoleń dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą
- Szkolenia grup zawodowych w szczególności policji, pracowników socjalnych, pielęgniarki, nauczyciele, specjaliści terapii uzależnień w zakresie tematyki uzależnień i skutecznej interwencji

- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji, samorządów, organizacji pozarządowych oraz służb i podmiotów działających w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy

Cel operacyjny 1.2

Podnoszenie wiedzy ogółu społeczeństwa w zakresie profilaktyki uzależnień

Rodzaje zadań:

- Prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych na temat szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z używania, nadużywania i uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych
- Upowszechnianie programów profilaktyki adresowanej do dzieci, rodziców i nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem programów z *Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego*
- Wspieranie i promowanie programów promujących zdrowie psychiczne

Cel operacyjny 1.3

Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych i leczniczych dla osób uzależnionych

Rodzaje działań:

- Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych i leczniczych
- Finansowanie programów terapeutycznych uzupełniających ofertę świadczeń oferowanych przez NFZ
- Upowszechnianie informacji na temat placówek leczenia odwykowego
- Wspieranie działalności środowisk abstynenckich
- Inicjowanie współpracy regionalnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych

Cel strategiczny 2

Upowszechnianie i rozwój usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i z ograniczoną sprawnością funkcjonalną

Cel operacyjny 2.1

Wspieranie i rozwój usług na rzecz osób starszych i osób z ograniczoną sprawnością czynnościową

Rodzaje działań:

- Upowszechnianie wiedzy na temat dostępnych form wsparcia dla osób starszych i z ograniczoną sprawnością

- Rozpoznawanie potrzeb osób starszych i niesamodzielnych, w celu dopasowania oferty usług i wsparcia
- Upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań w obszarze opieki nad osobą starszą i niesamodzielną

Cel operacyjny 2.2

Wspieranie osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niesamodzielnymi

Rodzaje działań:

- Upowszechnianie wiedzy na temat dostępnych form pomocy i wsparcia dla osób starszych i ich opiekunów
- Upowszechnianie wiedzy na temat opieki świadczonej w warunkach domowych
- Wspieranie i rozwój opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych
- Udzielanie wsparcia osobom sprawującym opiekę na osobami starszymi

Cel strategiczny 3

Pobudzanie i wspieranie aktywności seniorów

Cel operacyjny 3.1

Propagowanie zasad „dobrego starzenia się”, wspomagających jak najdłuższe zachowanie sprawności , samodzielności i aktywności

Rodzaje działań:

- Promocja i upowszechnianie zasad zdrowego trybu życia
- Promocja i wspieranie działań profilaktycznych mających na celu opóźnienie wystąpienia zmian geriatrycznych
- Upowszechnianie wiedzy na temat problematyki starzenia się organizmu i radzenia sobie z jego niekorzystnymi aspektami
- Wnioskowanie o likwidację najbardziej uciążliwych barier architektonicznych

Cel operacyjny 3.2

Popularyzacja ofert spędzania wolnego czasu, aktywności fizycznej i rozwoju intelektualnego seniorów

Rodzaje działań:

- Upowszechnianie komunikacji cyfrowej w środowisku seniorów i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu

- Informowanie o ofercie spędzania wolnego czasu, aktywności fizycznej i intelektualnej
- Upowszechnianie informacji na temat projektów adresowanych dla seniorów
- Monitorowanie sytuacji seniorów

Cel strategiczny 4

Budowa potencjału rodziny

Cel operacyjny 4.1

Wzmacnianie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Rodzaje działań:

- Rozpoznawanie potrzeb i problemów rodzin w celu lepszego wsparcia jej funkcjonowania
- Promowanie rodziny jako wartości w życiu człowieka
- Upowszechnianie wiedzy na temat opieki i wychowania dzieci i młodzieży
- Wsparcie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych
- Promowanie równości kobiet i mężczyzn w życiu rodzinnym i zawodowymi

Cel operacyjny 4.2

Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i niewydolnych wychowawczo

Rodzaje działań:

- Rozwijanie poradnictwa specjalistycznego wspierającego rodzinę w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
- Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny
- Upowszechnianie metod pracy w oparciu o wewnętrzne zasoby rodziny i społeczności lokalnej
- Upowszechnianie wiedzy na temat miejsc i instytucji oferujących wsparcie dla rodzin
- Prowadzenie warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych

VI. ZAKŁADANE REZULTATY

Zakłada się, że realizacja niniejszej Strategii na terenie Karpacza przyniesie:

- pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między podmiotami
- poprawę dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych i podmiotach je realizujących

- wzrost aktywności własnej obywateli i ich rodzin
- wzrost liczby seniorów uczestniczących w wydarzeniach i projektach kulturalnych im dedykowanych
- zmniejszenie liczby dzieci w systemie pieczy zastępczej
- spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień
- obniżenie liczby interwencji podejmowanych w rodzinach z problemem alkoholowymi
- zmniejszenie przejawów patologii w rodzinach
- podniesienie samooceny mieszkańców

Karpacz, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego w Polsce w ciągu najbliższych lat zmierzy się nowymi wyzwaniami społecznymi, które wynikają z trendów demograficznych - starzenie się społeczeństwa, brak zastępowalności pokoleń, co w konsekwencji może doprowadzić do braku rąk do pracy, a także ogólnych zmian geopolitycznych zachodzących na świecie.

Można przypuszczać, że pomoc społeczna w najbliższym czasie będzie ulegać zmianom zadaniowym. Obserwować można systematyczny rozpad więzi rodzinnych i tradycyjnych wartości oraz spadek integralności międzypokoleniowej, który wymagał będzie różnorodnego wsparcia dla usług prorodzinnych. Niezależnie od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych nadal utrzymywać się będzie stała grupa beneficjentów systemu wsparcia. Osoby wymagają i wymagać będą stałej interwencji socjalnej, niezależnej od wzrostu jakości życia mieszkańców Karpacza. Wzrastać będzie potrzeba zwiększenia dostępności dla osób o szczególnych potrzebach.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Źródłami finansowania realizacji działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Karpacza na lata 2024 – 2030 będą:

- budżet miasta Karpacza, budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karpaczu i budżety gminnych jednostek organizacyjnych;
- fundusze zewnętrzne, w szczególności Fundusze Europejskie oraz pieniądze z programów rządowych.

Koordynacją realizacji Strategii w gminie, stosownie do art. 110 ustawy o pomocy społecznej, zajmuje się ośrodek pomocy społecznej w przypadku Karpacza Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Karpaczu we współpracy z Urzędem Miasta Karpacza przy współudziale gminnych jednostek organizacyjnych realizujących poszczególne zadania oraz policji i służby zdrowia.

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na zgromadzeniu informacji od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Do analizy danych

posłużą również dane ze sprawozdań własnych rocznych i półrocznych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań i pozwoli na ewentualną ich modyfikację w przypadku zmian przepisów prawa lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Przewiduje się realizację niniejszej Strategii do końca 2030 roku.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym „2. Do wyłącznej właściwości rady gminy należy: 15) stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.”.

Z kolei z treści art. 16b ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej wynika, że „1. Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej.”; „1 Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;”.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest obligatoryjnym dokumentem, który musi posiadać każda jednostka samorządu lokalnego. Jest ona elementem planowania strategicznego w sferze polityki społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Karpacza na lata 2024-2030 jest kontynuacją działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2023, uzupełnionych o nowe rozwiązania dostosowane do aktualnych potrzeb lokalnej społeczności.

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej „2. Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.”.